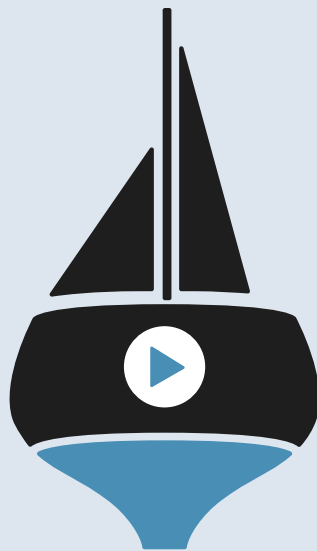

Eksempel
på et tværfagligt undervisningsforløb i
Dansk og Håndværk & Design

MARITIME
HÅNDVÆRKSFILM

maritimehåndværksfilm.dk

Undervisningsvejlednings udarbejdet af:
WINNIE JUNKER HOLMEÅ CHRISTIANSEN
Lærer og skibstømrer

Chroma Film © All Rights Reserved

Introduktion til emnet

Varigheden af forløbet er naturligvis afgørende for mængden af indhold, men her rides et overordnet forløb op, med eksempler på muligt indhold.

Det kan evt. gøres samlet for de to fag, men eksemplarisk for samspillet mellem faget Dansk og faget Håndværk & Design er, at der er mange broer at belyse og betræde mellem de to. Det er oplagt at vælge en ramme for indhold, som kan bakkes op af skolens nærmiljø. Fx: havnemiljøet, museerne, byen i sin helhed (mange byer er bygget op omkring søfart og kystliv) osv.

Det visuelle samfund er med til at forme os som mennesker, og skabe en kulturel identitet og tilknytning til en nation eller et geografisk område, eksempelvis Europa eller Skandinavien. Det maritime liv i Danmark, såvel som hele Skandinavien, har sat et fundamentalt præg på denne kulturelle identitet, og kan i dag findes alverdens steder omkring os, selvom der ikke er lige så mange som lever af havet og af kysterne som tidligere.

Her ses bådebygger håndværket – og viden udfoldet i moderne arkitektur. Den immaterielle maritime kulturarv har uden tvivl haft en afgørende rolle i designprocessen af denne bygning – altså; er det overhovedet muligt at bygge? Byplanlægningen omkring denne bygning har uden tvivl taget i betragtning, hvilken forhistorie og samfundsidentitet området forinden var domineret af. Vi mennesker former vores omverden men vores omverden former tilgængæld også os. Dette er forhold som gør sig gældende i begge fag. For faget Dansk dominere ord som *identitet, indlevelse, forståelse, perspektiv* osv. For faget Håndværk & Design er det mere ord som *designproces, viden om håndværker, innovativ tænkning* osv.

Mode spiller til stadighed en større rolle i vores samfund og i vores mellem-menneskelige relationer. Men det er ikke en tilfældighed hvad vi synes er lækkert og pænt at iklæde os, og pynte os med. Der findes utallige eksempler på at den maritime verden præger vores opfattelse af lækker, god kvalitetsmode i dag. I begge fag kan man arbejde med felterne mellem individ, borger, forbruger/ arbejder (disse emner er også oplagte for faget Samfunds-fag). Før i tiden var søfolkets beklædning en tydelig identitetsmarkør, ligesom mode er det i dag.

Det samme gælder endnu på farverne for diverse håndværkere. Det er ikke en tilfældighed at maleren og mureren bærer hvide arbejdsbukser, mens tømreren bærer mørkere, brune og snedkeren lysere, brune bukser. Desmere er det maritime på mange måder indbegrebet af kvalitet, da alting på et skib er lavet til at føre skibet sikkert i havn. Tiden hvor de gamle træskibe var en essentiel del af Danmarks infrastruktur og samhandel med den øvrige verden, var en tid præget af kvalitetsproduktion og det gode, bæredygtige håndværk.

Verden har aldrig været så lille som den er i dag men før vi kunne streame nyheder fra alverdens egne over internettet, kunne landfaste borgere kun få deres viden om den store verden fra hjemvendte søfolk, eller i breve sendt hjem fra fjerne kyster. I dag opfatter mange sig selv som en verdensborger og vi rejser som aldrig før. Vi ved så meget om andre folkeslag og kulturer. De opdagelsesrejsende i vores tid beskæftiger sig med at ville bebo Mars, mens de for ca. 100 år siden endnu kæmpede om at være de første på sydpolen, og færdiggøre verdenskortet over vores egen planet.

I dag er det fx helt almindeligt at få lavet tatoveringer i vores del af verden, mens det for bare få generationer siden kun var søens folk som lod sig udsmykke, som de havde set hos de forskellige oprindelige folk rundt om i verden.

Uden den maritime kultur var vores samfund ikke som vi kender den i dag, og det startede alsammen på værfterne langs de danske kyster, hvor man byggede og udviklede træskibene, som man i dag forsøger at bevare, for at holde på deres historie og huske deres hemmeligheder for innovativ tænkning, afprøvet og bæredygtigt design og det gode håndværk.

Indhold for faget Dansk

Der findes utrolig mange bøger som skildrer livet for danmarks søfolk bare få generationer tilbage. Der skrives tilstedelighed beretninger om de små samfund langs kysterne og skibenes plads i selve livet. Mange af disse bøger vil være bedst egnet for udskoling, da sproget kan være udfordrende og skrevet i ældre dansk sprogbrug. Desuden kan indholdet være fra en barsk virkelighed med død, sygdom og brutalitet. Men udvalget er dog så bredt, at der er at finde til mellemtrinnet også. De fleste biblioteker landet over har et udvalg af maritim litteratur og mange større kystbyer har maritime centre eller museer, som enten har sit eget bibliotek eller kan være behjælpelig med at pege på materialer.

Det er også muligt at arbejde med sproget dansk (se arbejdsark om maritime udtryk). Der gemmer sig mange maritime udtryk i vores daglige brug af sproget dansk. Det er faktisk muligt for søfolk og skibstømrer at tale sammen i en maritim sammenhæng, på en måde så andre ikke forstår hvad der bliver sagt. Der er så mange ord, vendinger og begreber som kun bliver anvendt i den maritime verden.

Der er i Danmark produceret mange film som fortæller om søens folk. Mange er humoristiske og skildrer nok ikke den barske virkelighed som livet ombord har været. Men ikke desto mindre kan disse film bruges som eksempler på den kulturarv og samfundsideitet, som er netop er i spil i dette undervisningsforløb.

De maritime håndværksfilm kan inddrages enten helt eller delvist. De kan have til formål at vække elevens interesse for historisk forankring og forståelse, håndværk, viden og kunnen med mere. Bag den maritime kultur står individer som har tilegnet sig en masse viden og færdigheder. Det kan virke inspirerende for yngre generationer at se nogen, som træder ind i en fælles fortælling og er med til at føre den videre.

Indhold for faget Håndværk & Design

De maritime håndværksfilm giver en bred indsigt i forholdet mellem design, materiale og bearbejdning. Disse film kan virke som et udgangspunkt for at føre elevens indre blik hen på det maritime.

Designmæssigt er der virkelig meget at hente i den maritime verden. Der skal gerne være plads til at mærke på forskellige materialer, og måske endda lugte til dem. Et træskib er på mange måder en sanseoplevelse. Rent æstetisk er de gamle træskibe en fantastisk oplevelse at betragte og også at analysere på. Skibene tegnes med det der kaldes linjetegning (gennemgås også i de maritime håndværksfilm), og det er netop linjerne i skibene som kan være lærerige at arbejde med. Hvilke former er organiske og har et ubrudt, jævnt forløb og hvilke har ikke? Hvordan er den samlede harmoni i konstruktionen og hvilke former er med til at skabe harmonien? Bag disse linjer og former ligger altid en funktion, og det er det smukke bag skibstømrerkundskaben. Det er ikke alene smukt at se på, det har også en funktion. Æstetisk og funktionel design, som har gjort vores nuværende verden mulig.

Afhængig af tidsrammen kan eleverne selv arbejde med et design som tager afsæt i den maritime verden. Mulighederne for sådan et forløb er mange.

Indhold for begge fag

Rundt om i Danmark er der gamle træskibe som er bevaret og vedligeholdt. De har forskellige formål, men fælles for mange af dem er at de gerne bidrager til at berette om Danmarks fortid, og skibenes funktion og plads i samfundet. Det kan være en lærerig oplevelse at komme ombord på et af disse fantastiske træskibe, og høre de nuværende søfolk dele ud om deres viden. Skibene viser med al tydelighed hvordan et godt design er fundamentet for en funktionel hverdag ombord. Eleverne kunne eksempelvis få til opgave at finde en bestemt maritim form ombord, og sætte sig med pen og papir og tegne den. Måske endda gætte formens funktion. Hvilket værktøj er den mon formgivet af, og hvilke krav stiller formen og funktionen til materialet den er lavet af? Der er intet på et træskib som er tilfældigt. Alt er lavet med sikkerhed, funktion og overlevelse for øje.

Her er eksempelvis et par *jomfruer* fra vikingetiden. Dette design er endnu i brug i dag, kun med få ændringer. Det må man kalde et gennemprøvet og godt design.

springeren-maritimt.dk
kystliv.dk
fimus.dk
museumamager.dk
mfs.dk
marmus.dk

Mange byer langs kysterne har steder for det maritime liv, som tilbyder at man kan komme forbi og få indsigt i kystlivet. Øvrige byer har by – og landmuseer, som ofte også skildrer kystlivet i nogen grad. Mange byers udvikling hviler på en maritim baggrund, derfor er mange byers historie bundet op på de gamle træskibe. Se her en række eksempler til venstre.

maritimtdesign.dk
havbaade.dk
sejlmagerhansen.dk
skibstoemrarhuset.dk
mfs.dk/hal16

Måske er der virksomheder i området som man med fordel kan besøge, såsom træskibsværfter, sejlmagere, designere eller andre håndværkere som har slået sig op på det maritime. Se her en række eksempler til venstre.

Perspektivering

Fremtiden skal formes af de børn og unge som vokser op nu. Det er deres livsvalg og interesser som vil præge den store dagsorden for vores kommende samfundsudvikling. Et forløb som dette giver eleverne mulighed for at bruge indlevelsen og indsigten fra fortiden, til at forstille sig fremtiden. Hvem vil de gerne være, og hvad skal deres livs arbejdstimer bruges på? Hvad vil de gerne blive dygtige til, og hvad tror de at de kan bidrage med? Kan historierne, viden og kundskaberne bagom de gamle træskibe hjælpe nogle svar godt på vej?